

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/37/2019
Identifikačné číslo spisu: 4117010305
Dátum vydania rozhodnutia: 10.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4117010305.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Františka Moznera v trestnej veci obvineného U. D. pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona o dovolaní obvineného U. D. podanom prostredníctvom obhajcu Mgr. Matúša Bereseckého proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 17. januára 2018, sp. zn. 2To/85/2017, na neverejnom zasadnutí konanom 10. decembra 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného U. D. sa odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra z 10. augusta 2017, sp. zn. 5T/26/2017, bol obvinený U. D. uznaný za vinného zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona, a to na tom skutkovom základe, že

dňa 21. mája 2016 v čase medzi 04:00 hodinou a 05:15 hodinou v M. na ulici L. donútil poškodenú T. U. k súložiu tým spôsobom, že po tom, ako ju oslovil na ulici Š. v M. a žiadal od nej sex, nasledoval ju, opakujúc, že on potrebuje sex a bude ho mať, čomu sa poškodená T. U. bránila a opakovala mu, že ona sex nechce a nepotrebuje, následne ju chytil za ústa, prikázal jej, aby nekričala, zatlačil ju do L. ulice, kde poškodená T. U. začala kričať a žiadala ho, aby ju nechal na pokoji, pričom jej neustále opakoval, že on sex potrebuje a bude ho mať, podkopol jej nohy, v dôsledku čoho spadla na zem, kde jej vyzul pravú topánku, ponožku, vyzliekol jej nohavice a nohavičky z pravej nohy, chytil jej ruky nad hlavu a vykonal na poškodenej T. U. súlož.

Obvinený U. D. bol za to podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona, pri zistení poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. j), písm. l), písm. n) Trestného zákona a nezistení priťažujúcich okolností podľa § 37 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, podľa § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, výkon ktorého mu bol podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona podmienene odložený, a to za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe, určenej podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona na 5 (päť) rokov. Zároveň, podľa § 51 ods. 3 písm. b) Trestného zákona bolo obvinenému uložené obmedzenie,

spočívajúce v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok. Okresný súd obvinenému tiež uložil podľa § 51 ods. 4 písm. g) Trestného zákona povinnosť, spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu, ďalej podľa § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona povinnosť, spočívajúcu v príkaze písomne sa ospravedlniť poškodenej T. U., narodenej XX. P. XXXX v Q. Q., trvale bytom Q. XXX/XX, M. - B., a napokon podľa § 51 ods. 4 písm. i) Trestného zákona aj povinnosť, spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve.

Na podklade odvolania okresného prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra voči uvedenému rozsudku okresného súdu Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 17. januára 2018, sp. zn. 2To/85/2017, rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a zároveň, rozhodujúc sám na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku, uložil obvinenému U. D. podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona, pri zistení poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. l), písm. n) Trestného zákona a nezistení pritŕžujúcich okolností podľa § 37 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený U. D. prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Po stručnej rekapitulácii výrokových častí rozhodnutí súdu prvého i druhého stupňa obvinený odôvodnil podané dovolanie poukazom na to, že odvolací súd pri vyhodnotení skutkového stavu, vo vzťahu ku ktorému zdôraznil, že tento nenamieta, nevzhladol mimoriadne okolnosti podľa § 39 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, a teda vec právne posúdil inak ako súd prvého stupňa. Z uvedeného obvinený vyvodil záver, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, čo zodpovedá dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Na odôvodnenie uplatneného dovolacieho dôvodu obvinený bližšie vysvetlil, že nesprávnosť má podľa neho spočívať v tom, že súd na základe správne a úplne vykonaného dokazovania nevyhodnotil v jeho prospech v zmysle § 39 Trestného zákona jeho mentálny deficit a následne zníženie ovládacích a rozpoznávacích schopností v čase spáchania skutku. Mal za to, že tieto skutočnosti a právne vyhodnotenie celého skutku, podmieňujúce následné rozhodnutie o vine a treste, vyplývajú predovšetkým z právneho odôvodnenia oboch rozsudkov, ktorými bolo rozhodované o jeho vine a treste. Poukázal na to, že zmenšená pričetnosť bola u neho preukázaná znaleckým dokazovaním, a tak podľa neho došlo k naplneniu zákonného predpokladu na mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona. Obvinený odkázal na komentár k uvedenému ustanoveniu Trestného zákona, aplikovateľný i na jeho prípad, podľa ktorého psychický stav páchatel'a spočívajúci v slabomyseľnosti s výraznými známkami primitivizmu, v menšej kritickosti a ľahkej ovplyvniteľnosti afektmi a emóciami, ktorý podstatne ovplyvnil spáchanie trestného činu, možno považovať za výnimočné okolnosti prípadu, odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 39 Trestného zákona. Zároveň považoval za potrebné uviesť, že zákon priamo v § 39 ods. 2 písm. c) predpokladá možnosť mimoriadneho zníženia trestu z toho osobitného dôvodu, že páchatel' spáchal trestný čin v stave zmenšenej pričetnosti. Zdôraznil, že zo samotného rozhodnutia súdu prvého stupňa je zrejmé, že tento práve z uvedeného dôvodu trest mimoriadne znižoval, hoci v samotnom výroku o treste toto ustanovenie neuviedol. V odôvodnení rozhodnutia sa však súd prvého stupňa celkom správne a dôvodne so všetkými týmito skutočnosťami vysporiadal.

Keďže odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vyhodnotil uvedené skutočnosti v jeho neprospech a následne právne nevzhladol dôvody na aplikáciu § 39 Trestného zákona, bol obvinený názoru, že takto došlo k nesprávne právne posúdeniu jeho konania a k uloženiu neprimerane prísneho trestu.

Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd vyhovel dovolaniu a rozsudkom vyslovil, že zrušuje rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 17. januára 2018, sp. zn. 2To/85/2017, aj rozsudok Okresného súdu Nitra z 10. augusta 2017, sp. zn. 5T/26/2017, a konanie, ktoré im predchádzalo, ako aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce na tieto rozsudky, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a aby dovolací súd prikázal Okresnému súdu Nitra, aby v potrebnom rozsahu vec znovu prerokoval a rozhodol.

V súlade s ustanovením § 376 Trestného poriadku prvostupňový súd dovolanie obvineného U. D. doručil na vyjadrenie stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Nitra sa s názorom obvineného U. D. nestotožnila. Dôvodiac uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. novembra 2017, sp. zn. 6 Tdo 1/2017, a z neho citujúc, vyslovila vo vyjadrení k obvineným podanému dovolaniu presvedčenie, že dovolateľom napádaný postup súdu pri aplikácii ustanovenia § 39 Trestného zákona v súvislosti so znalecky zisteným mentálnym deficitom a znížením ovládacích a rozpoznávacích schopností, stojí mimo zákonný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Zároveň považovala za vhodné zdôrazniť, že dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty.

S poukazom na uvedené skutočnosti prokurátorka Okresnej prokuratúry Nitra navrhla, aby dovolací súd uznesením odmietol dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Následne súd prvého stupňa predložil vec dovolaciemu súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací zistil, že dovolanie proti napadnutému rozsudku je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 372 a § 373 Trestného poriadku, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku, a nie je daný dôvod na postup súdu podľa § 382 písm. a), písm. b), písm. d), písm. e) ani písm. f) Trestného poriadku.

Dovolací súd nahliadnutím do spisového materiálu zistil, že dovolanie obvineného U. D. nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávnych chýb, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok, a preto je potrebné ich odstrániť, a ktoré sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak, z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu je vo vzťahu k výkladu dovolacieho dôvodu uvedeného v citovanom ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potrebné uviesť nasledovné:

Nesprávne právne posúdenie zisteného skutku alebo nesprávne použitie iného hmotnoprávneho

ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] zodpovedá pochybeniu súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to takej intenzity, že zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Trestného poriadku). Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo, že išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý bol uvedený v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Trestného zákona), prípadne zániku trestného činu (najmä § 87 Trestného zákona), prípadne pochybenie súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona) a pod. Je však potrebné uviesť, že dovolací súd nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie súdu. Nie je tak legitimovaný posudzovať ani úplnosť a správnosť skutkových zistení ustálených súdmi oboch stupňov v pôvodnom konaní, a rovnako ani hodnotenie v tomto konaní vykonaných dôkazov. Podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu je teda dovolací súd povinný prezumovať.

Oboznámením sa s obsahom predloženého spisu najvyšší súd zistil nasledovné skutočnosti:

Označiac dovolací dôvod vyjadrený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, založil obvinený dovolanie v podstate výlučne na námietke neuplatnenia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu podľa § 39 Trestného zákona zo strany odvolacieho súdu.

Vo vzťahu k uvedenej námietke dovolateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, vo vzťahu k danej problematike ucelene vyjadrenú v zjednocujúcom stanovisku trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2010, Tpj 46/2010, k rozdielnemu výkladu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v prípade nepoužitia ustanovenia § 40 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody (resp. podľa § 39 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006), publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 pod poradovým číslom 5 (ďalej len "R 5/2011"), ktorá sa jednoznačným spôsobom vysporadúva s otázkou možnej subsumpcie námietky nepoužitia ustanovenia § 39 Trestného zákona pod konkrétne dovolacie dôvody v zmysle § 371 Trestného poriadku i s otázkou jej relevancie ako dovolacej námietky z hľadiska naplnenia týchto dôvodov dovolania.

V označenom stanovisku (R 5/2011) sa predovšetkým konštatuje, že hmotnoprávne ustanovenie § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu sa svojou povahou a významom primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 Trestného zákona (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť "pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia", zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Zároveň v zmysle judikátu R 5/2011 platí, že pokiaľ (tak ako v posudzovanom prípade) nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, keďže vo vzájomnom vzťahu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je prvý z nich všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o

treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku pritom nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Trestného zákona, v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného.

Zo znenia ustanovenia § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku vyplýva, že na naplnenie v ňom vymedzeného dovolacieho dôvodu sa vyžaduje, aby v prerokúvanej veci bol obvinenému uložený taký druh trestu, ktorý zákon nepripúšťa, alebo bol trest uložený mimo rámca trestnej sadzby. Iné pochybenie spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení kritérií uvedených v § 34 až § 39 Trestného zákona a v dôsledku toho uloženie neprimerane prísneho (alebo naopak mierneho) trestu, nie je možné dovolaním vytýkať prostredníctvom uvedeného dovolacieho dôvodu. Obvinený môže namietať len nezákonne uložený trest mimo hraníc trestnej sadzby, prípadne neprípustný trest, nie však voľnú úvahu súdu pri ukladaní trestu a hodnotenie svojej osoby, pokiaľ je trest uložený v rámci zákonom určenej trestnej sadzby. V posudzovanom prípade bol obvinenému uložený trest odňatia slobody na úplne dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby (§ 199 ods. 1 Trestného zákona), a preto možno vysloviť, že obvinenému bol uložený trest v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby a taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin pripúšťa.

Zhrnúc uvedené a citujúc právne závery vyjadrené v judikáte R 5/2011, nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona nezakladá žiadny dovolací dôvod.

Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd musel obvineným podané dovolanie vyhodnotiť ako nedôvodné a ako také ho v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.